

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний університет будівництва і архітектури

ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ

Методичні вказівки
до вивчення освітньої компоненти
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 015 «Професійна освіта»,
спеціалізацій (освітніх програм)
015.31 «Професійна освіта» (Будівництво та зварювання»),
015.34 «Професійна освіта («Машинобудування»),
015.39 «Професійна освіта («Комп'ютерні технології»)

Київ 2024

УДК 159.9:37.015.3(075.8)
К17

Укладач Р. А. Калениченко, кандидат психологічних наук, доцент

Рецензент Г. Л. Корчова, кандидат педагогічних наук, доцент

Відповідальний за випуск К. І. Почка, доктор технічних наук,
професор

*Затверджено на засіданні кафедри професійної освіти,
протокол № 4 від 7 лютого 2024 року.*

В авторській редакції.

Педагогічна психологія : методичні вказівки / уклад.
К17 Р. А. Калениченко. – Київ : КНУБА, 2024. – 44 с.

Розглянуто вимоги до підготовки до практичних занять і самостійної підготовки, змістовні модулі, ключові слова тем, література для самостійної підготовки, а також вимоги до написання й оформлення індивідуальних робіт (рефератів).

Призначено для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 015 «Професійна освіта», спеціалізацій (освітніх програм) 015.31 «Професійна освіта» («Будівництво та зварювання»), 015.34 «Професійна освіта («Машинобудування»), 015.39 «Професійна освіта («Комп'ютерні технології»).

Загальні положення

Метою навчальної дисципліни «Педагогічна психологія» визначено формування у студентів відповідного рівня знань, навичок та вмінь у галузі педагогічної психології; системи знань про особливості психолого-педагогічних впливів педагога на учня; розкриття психологічних закономірностей педагогічних впливів на інтелектуальний, емоційно-почуттєвий, вольовий, мотиваційний, фізичний і психофізіологічний розвиток особистості учня та з'ясування його психічних механізмів; дослідження психологічних основ педагогічної діяльності педагога, психологічних закономірностей різних концептуальних підходів до організації та здійснення навчального та виховного процесів; розкриття психологічних закономірностей між навчанням і самонавчанням, вихованням і самовихованням, розвитком і саморозвитком учня й обґрунтування оптимальних психічних механізмів.

Завданням вивчення дисципліни «Педагогічна психологія» є: обґрунтування загальних психологічних закономірностей формування, розвитку, становлення й самовдосконалення особистості учня в педагогічному процесі; обґрунтування оптимальних психолого-педагогічних впливів, які забезпечують суб'єктність учня в навчально-виховному процесі та визначення умов формування суб'єкт-суб'єктних взаємин між педагогом і учнем у цьому процесі; розкриття психологічних закономірностей педагогічних впливів на інтелектуальний, емоційно-почуттєвий, вольовий, мотиваційний, фізичний і психофізіологічний розвиток особистості учня та з'ясування їх психічних механізмів; визначення зв'язку, взаємозв'язку, взаємовпливу між різними напрямками розвитку учнів та обґрунтування їх психічних механізмів.

Згідно з вимогами програми студенти повинні

охарактеризувати:

- психологічні особливості професійної діяльності педагога;
- психологічні закономірності навчання, виховання та розвитку учнів у різних навчально-виховних установах;
- особливості поведінки учня і педагога в різних педагогічних ситуаціях;

розкрити:

- проблеми розуміння учнів педагогом;
- форми педагогічного навіювання й переконання;
- типологію стосунків у навчально-педагогічному процесі;

– особливості формування та розвитку особистості учня в навчально-виховному процесі;

проаналізувати:

– структуру та специфіку навчальної діяльності учнів і психологічні особливості оволодіння ними знаннями, уміннями та навичками, формування у них професійних інтересів, мотивів і мотивацій;

– динаміку розвитку різних педагогічних ситуацій;

– систему ціннісних орієнтацій у педагогічній діяльності;

знати:

– психологічні особливості особистості педагога та шляхи формування його педагогічної майстерності;

– психологічні особливості педагогічного спілкування в навчально-виховному процесі;

– як застосовувати набуті знання на практиці в системі професійно-технічної освіти;

уміти:

– розв'язувати завдання психолого-педагогічного змісту, що стосуються проблем навчально-виховного процесу в різних навчально-виховних закладах;

– здійснювати психологічне оцінювання основних проблем навчально-виховного процесу в різних навчально-виховних закладах;

– здійснити психолого-педагогічне вивчення особистості учня та визначати основні напрями його формування й розвитку в педагогічному процесі;

– встановлювати суб'єкт-суб'єктні взаємини між учасниками педагогічного процесу.

Науково-теоретичними засадами вивчення дисципліни є закони та закономірності загальної психології, психології особистості, соціальної та організаційної психології, психології управління, психології професійної діяльності, психології впливів, прикладної психології, конфліктології.

Вивчення навчального матеріалу передбачає активну самостійну роботу студентів, у тому числі під керівництвом викладача. Її результати контролюються й оцінюються під час практичних занять.

Під час вивчення навчальної дисципліни застосовуються такі форми навчання: лекції, практичні заняття, а також самостійна робота студентів.

Навчальна програма складається з двох змістовних модулів: «Місце і роль педагогічної психології у професійній діяльності інженера-педагога» та «Психологія педагогічної діяльності», які разом передбачають 20 практичних занять.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПІДГОТОВКИ І ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття (п. з.) – це форма навчального заняття, на якому педагог організує детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчального предмета й формує в них уміння та навички їх практичного застосування шляхом індивідуального практичного виконання відповідно сформульованих завдань. П. з. можуть існувати у вигляді спеціальних, технічних і ряду інших. Особливе та надзвичайно важливе місце серед них посідають спеціальні заняття, які безпосередньо формують, розвивають і вдосконалюють майстерність. П. з. проводяться з використанням сучасних інноваційних та інтерактивних методів, а саме: рольових ігор, педагогічної практики, мозкового штурму, стажування, лабораторних робіт, тренування, які передбачають глибоку, всебічну й різноманітну підготовку їх учасників, уміння здійснити складні розумові дії та потребують від них значних емоційно-вольових зусиль.

Більш якісному проведенню практичних занять сприяє методично правильно проведений *інструктаж* – короткі, лаконічні та чіткі вказівки науково-педагогічного працівника щодо виконання тих чи інших дій. Він зазвичай передує проведенню різних вправ, практичних робіт і характеризується дуже стислою формою викладання вказівок про місце, час і послідовність виконання певних практичних дій.

Інструктаж є важливою складовою частиною забезпечення високого рівня проведення заняття. Тому він потребує відповідної змістовної та методичної підготовленості. Для якісного проведення інструктажу, виходячи з передового педагогічного досвіду, можна запропонувати *такий алгоритм дій*:

- чітке формулювання теми, мети та послідовності інструктажу;
- визначення правил, методів, прийомів, способів, засобів проведення даного заняття, всебічне обґрунтування методики його організації;
- визначення критерії оцінки опанування суб'єктами учіння відповідних знань, навичок та умінь;
- нагадування теоретичних основ практичних дій: докладне пояснення запланованих навчальних дій, які виконуватиме суб'єкт учіння, використовуючи водночас відповідні засоби наочності;
- визначення найбільш ефективних і оптимальних способів та прийомів реалізації навчальних дій і завдань (бажано демонструвати їх певними дидактичними прийомами та засобами показу);
- ознайомлення студентів з тими педагогічними ситуаціями та

предметами, які використовуватимуться під час занять;

- показ моделі певних дій;
- перевірка правильного розуміння мети, сутності й ролі заняття і моделі та методів їх реалізації;
- уточнення питань, які можуть викликати певні труднощі під час проведення практичних занять;
- перевірка глибини сприйняття і способів виконання основних елементів дій суб'єктами учіння, зазначення причин і характеру помилок, які найчастіше мають місце під час проведення цього заняття, та способів їх уникнення;
- доведення до свідомості студентів заходів безпеки, яких вони повинні дотримуватися під час заняття;
- надання допомоги студентам у виборі літератури, наочних матеріалів, матеріальної бази та способів їх використання;
- зазначення місця, змісту, методу та форми самостійної праці над проблемами майбутнього заняття.

Практичне заняття передбачає проведення попереднього контролю знань, умінь і навичок тих, хто навчається, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення, розв'язування контрольних завдань, їх перевірку й оцінювання.

Під час проведення практичного заняття навчальна група за потреби може ділитися на підгрупи.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ З КУРСУ «ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ»

Змістовний модуль 1.

Місце і роль педагогічної психології у професійній діяльності інженера-педагога

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1

Принципи педагогічної психології (2 год.)

Теоретичні питання

1. Вступ до дисципліни.
2. Предмет педагогічної психології.
3. Основні завдання педагогічної психології в сучасних умовах.
4. Поняттєво-категоріальний апарат педагогічної психології.

Література

1. Основи професійної освіти : підручник / М. В. Руденко, Р. А. Калениченко, Г. В. Капосльоз, Г. Л. Корчова. – Київ : КНУБА, 2018. – 615 с.
2. Євтух М. Б. Педагогічна психологія : підручник / М. Б. Євтух, Е. В. Лузік, Н. В. Ладогубець, Т. В. Ільїна. – Київ : КондорВидавництво, 2015. – 420 с.
3. Сергеєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасєка О. В. Педагогічна психологія : навч. посіб. – Київ : Центр учбової літератури, 2019. – 168 с.
4. Кутішенко В. П. Вікова та педагогічна психологія: навч. посіб. – Київ : Центр навчальної літератури, 2019. – 128 с.
5. Загальна психологія : навчальний посібник / За заг. ред. Р. А. Калениченка, О. Г. Льовкіної, І. О. Петухової. – Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2020. – 554 с.
6. Психологія особистості : навчальний посібник / укладачі Петухова І. О., Калениченко Р. А., Льовкіна О. Г. та ін. – Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2021. – 338 с.

Основні поняття

Педагогічна психологія, галузь психології, розвиток, виховання, школяр, навчання, освітній процес, педагогічна діяльність, принципи педагогічної психології, потреби працівників, проблеми і завдання педагогічної психології

Завдання до самопідготовки

1. Опрацюйте теоретичні питання. Розкрийте зміст основних понять з теми.
2. У чому полягають особливості предмета педагогічної психології?
3. Які основні групи соціально-психологічних явищ вивчає педагогічна психологія?
4. Охарактеризуйте основні принципи наукового вивчення у педагогічній психології?
5. Обґрунтуйте основні принципи наукового вивчення процесів навчання, виховання й розвитку особистості.
6. Які методи дослідження використовують при вивченні процесів навчання, виховання і розвитку особистості?
7. Чим відрізняється предмет педагогічної діяльності від предмета інших видів діяльності?

Методичний практикум

1. Охарактеризуйте основні ознаки наукового психологічного дослідження в педагогічній психології.
2. Проаналізуйте, які основні методологічні проблеми доводиться розв'язувати дослідникам у сфері педагогічної психології?

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2

Основні галузі педагогічної психології (2 год.)

Теоретичні питання

1. Проблеми, структура та основні галузі педагогічної психології.
2. Місце педагогічної психології в системі психологічної науки та її взаємозв'язки з іншими галузями наук.

Література

1. Основи професійної освіти : підручник / М. В. Руденко, Р. А. Калениченко, Г. В. Капосльоз, Г. Л. Корчова. – Київ : КНУБА, 2018. – 615 с.
2. Євтух М. Б. Педагогічна психологія : підручник / М. Б. Євтух, Е. В. Лузік, Н. В. Ладогубець, Т. В. Ільїна. – Київ : КондорВидавництво, 2015. – 420 с.
3. Сергеєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасєка О. В. Педагогічна психологія : навч. посіб. – Київ : Центр учбової літератури, 2019. – 168 с.

4. Кутішенко В. П. Вікова та педагогічна психологія: навч. посіб. – Київ : Центр навчальної літератури, 2019. – 128 с.

5. Загальна психологія: навчальний посібник / За заг. ред. Р. А. Калениченка, О. Г. Льовкіної, І. О. Петухової. – Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2020. – 554 с.

6. Психологія особистості: навчальний посібник / укладачі Петухова І. О., Калениченко Р. А., Льовкіна О. Г. та ін. – Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2021. – 338 с.

Основні поняття

Розвиток і виховання людини, давній світ, Геракліт, Демокріт, Сократ, Платон, Арістотель, стоїки, епікурейці, період середньовіччя, епоха Відродження, психологічна думка Нового часу, ідеї педагогічної психології в епоху Просвітництва, становлення педагогічної психології у другій половині XIX ст.

Завдання для самопідготовки

1. Опрацюйте теоретичні питання. Розкрийте зміст основних понять з теми.

2. Дайте характеристику уявленням про розвиток і виховання людини, які існували у давньому світі.

3. Розкрийте погляди на душу та її розвиток у вченнях Геракліта, Демокрита, Сократа, Платона, Арістотеля.

4. У чому полягають особливості поглядів стоїків на природу психіки та її розвиток?

5. Проаналізуйте погляди епікурейців на природу психіки та її розвиток.

6. Що є спільного і відмінного між основними ідеями педагогічної психології в період Середньовіччя та в епоху Відродження?

7. Як відбувалося становлення психологічної думки Нового часу?

8. Розкрийте ідеї педагогічної психології в епоху Просвітництва.

9. Як відбувалося становлення педагогічної психології у другій половині XIX ст.?

Методичний практикум

1. Проаналізуйте, у чому полягають особливості виникнення й розвитку педагогічної психології в Україні?

2. Проаналізуйте методологічні засади педагогічної психології Г. Костюка.

3. Прокоментуйте особливості розвитку педагогічної психології в Україні на сучасному етапі.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3

**Механізми процесу учіння і научіння (формування асоціацій, наслідування, розрізнення і узагальнення, здогад, творчість, зворотний зв'язок, зворотний зв'язок, підкріплення, закріплення)
(2 год.)**

Теоретичні питання

1. Підходи до визначення поняття научіння.
2. Види, рівні і механізми учіння і научіння.
3. Імпринтинг.
4. Умовно-рефлекторне научіння, метод проб і помилок (оперантне научіння).
5. Вищі способи научіння.
6. Типи научіння.
7. Механізми процесу учіння і научіння (формування асоціацій, наслідування, розрізнення і узагальнення, здогад, творчість, зворотний зв'язок, зворотний зв'язок, підкріплення, закріплення).

Література

1. Основи професійної освіти : підручник / М. В. Руденко, Р. А. Калениченко, Г. В. Капосльоз, Г. Л. Корчова. – Київ : КНУБА, 2018. – 615 с.
2. Євтух М. Б. Педагогічна психологія : підручник / М. Б. Євтух, Е. В. Лузік, Н. В. Ладогубець, Т. В. Ільїна. – Київ : КондорВидавництво, 2015. – 420 с.
3. Сергєєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасєка О. В. Педагогічна психологія : навч. посіб. – Київ : Центр учбової літератури, 2019. – 168 с.
4. Кутішенко В. П. Вікова та педагогічна психологія: навч. посіб. – Київ : Центр навчальної літератури, 2019. – 128 с.
5. Загальна психологія : навчальний посібник / За заг. ред. Р. А. Калениченка, О. Г. Льовкіної, І. О. Петухової. – Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2020. – 554 с.
6. Психологія особистості : навчальний посібник / укладачі Петухова І. О., Калениченко Р. А., Льовкіна О. Г. та ін. – Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2021. – 338 с.

Основні поняття

Механізм наочіння, механізм наочіння, імпринтинг, умовно-рефлекторне наочіння, метод проб і помилок, оперантне наочіння, вищі способи наочіння, типи наочіння, формування асоціацій, наслідування, розрізнення і узагальнення, здогад, творчість, зворотний зв'язок, зворотний зв'язок, підкріплення, закріплення.

Завдання для самопідготовки

1. Для виконання самостійної роботи із цієї теми потрібно розкрити питання заняття з використанням прикладів (письмово).
2. Види, рівні та механізми учіння і наочіння.
3. Які існують основні механізми навчання і в чому полягає їх суть?
4. У чому полягає специфіка кожного етапу засвоєння знань?
5. Що є показниками сформованості учня як суб'єкта навчальної діяльності?

Методичний практикум

1. Сформулюйте, як діють механізми процесу учіння і наочіння (формування асоціацій, наслідування, розрізнення і узагальнення, здогад, творчість, зворотний зв'язок, зворотний зв'язок, підкріплення, закріплення).

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4

Мотиви і потреби людини. Навчальна мотивація. Сутність і розвиток навчальної мотивації. Особливості дистанційного навчання здобувачів середньої (середньої спеціальної освіти) освіти (2 год.)

Теоретичні питання

1. Предмет, мета та сторони навчальної діяльності.
2. Мотивація навчальної діяльності.
3. Мотиви і потреби людини.
4. Навчальна мотивація. Типи мотивації навчальної діяльності.
5. Різновиди навчальних, пізнавальних і соціальних мотивів.
6. Спонування до навчальної діяльності. Пізнавальні інтереси.
7. Особливості дистанційного навчання здобувачів середньої (середньої спеціальної освіти) освіти.

Література

1. Основи професійної освіти : підручник / М. В. Руденко, Р. А. Калениченко, Г. В. Капосльоз, Г. Л. Корчова. – Київ : КНУБА, 2018. – 615 с.
2. Євтух М. Б. Педагогічна психологія : підручник / М. Б. Євтух, Е. В. Лузік, Н. В. Ладогубець, Т. В. Ільїна. – Київ : КондорВидавництво, 2015. – 420 с.
3. Сергеєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасєка О. В. Педагогічна психологія : навч. посіб. – Київ : Центр учбової літератури, 2019. – 168 с.
4. Кутішенко В. П. Вікова та педагогічна психологія: навч. посіб. – Київ : Центр навчальної літератури, 2019. – 128 с.
5. Загальна психологія : навчальний посібник / За заг. ред. Р. А. Калениченка, О. Г. Льовкіної, І. О. Петухової. – Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2020. – 554 с.
6. Психологія особистості : навчальний посібник / укладачі Петухова І. О., Калениченко Р. А., Льовкіна О. Г. та ін. – Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2021. – 338 с.

Основні поняття

Навчальна діяльність, мотивація навчальної діяльності, мотиви і потреби людини, навчальна мотивація, типи мотивації навчальної діяльності, пізнавальні інтереси.

Завдання для самопідготовки

1. Для виконання самостійної роботи із цієї теми потрібно розкрити питання заняття з використанням прикладів (письмово).
2. Які є типи та види навчальної мотивації?
3. Які існують основні види соціальних мотивів навчання?
4. У чому полягає роль навчальних впливів у структурі методів викладання?
5. Які існують види виховних впливів?
6. У чому полягають психологічні основи ефективного виховного впливу?
7. Чому в доборі методів виховання педагог має враховувати індивідуальність учня?
8. У чому полягає суть педагогічного керівництва процесом самовиховання школярів?
9. Чому громадська думка класу є важливим чинником виховання?

Методичний практикум

1. Сформулюйте психологічні вимоги до методів навчання.
2. Назвіть особливості, що простежуються в різних типах навчання.
3. Розкрийте сутність проблемних ситуацій і визначте їх типи.
4. Чому у створенні проблемних ситуацій слід дотримуватися принципу послідовності?
5. Як відбувається виховання в процесі спілкування? Покажіть на прикладах.
6. Дайте характеристику зовнішніх умов ефективного виховного процесу.
7. Які основні психологічні умови забезпечать успішне перевиховання?
8. Які психологічні умови сприяють розвитку навчальної мотивації?

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5

Спосіб дії і способи навчальної діяльності (репродуктивні, проблемно-творчі, дослідницько-пошукові) (2 год.)

Теоретичні питання

1. Види навчальних дій за суб'єктом навчальної діяльності.
2. Види навчальних дій за результатом навчальної діяльності.
3. Операції і способи навчальної діяльності.
4. Цілі та фактори ефективного слухання.
5. Стили слухання й зворотний зв'язок у міжособистісному спілкуванні.
6. Спосіб дії і способи навчальної діяльності (репродуктивні, проблемно-творчі, дослідницько-пошукові).
7. Здатність до навчання. Продуктивність навчальної діяльності. Навченість.

Література

1. Основи професійної освіти : підручник / М. В. Руденко, Р. А. Калениченко, Г. В. Капосльоз, Г. Л. Корчова. – Київ : КНУБА, 2018. – 615 с.
2. Євтух М. Б. Педагогічна психологія : підручник / М. Б. Євтух, Е. В. Лузік, Н. В. Ладогубець, Т. В. Ільїна. – Київ : КондорВидавництво, 2015. – 420 с.
3. Сергеєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасека О. В. Педагогічна психологія : навч. посіб. – Київ : Центр учбової літератури, 2019. – 168 с.
4. Кутішенко В. П. Вікова та педагогічна психологія: навч. посіб. –

Київ : Центр навчальної літератури, 2019. – 128 с.

5. Загальна психологія : навчальний посібник / За заг. ред. Р. А. Калениченка, О. Г. Льовкіної, І. О. Петухової. – Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2020. – 554 с.

6. Психологія особистості : навчальний посібник / укладачі Петухова І. О., Калениченко Р. А., Льовкіна О. Г. та ін. – Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2021. – 338 с.

Основні поняття

Види навчальних дій, суб'єктом навчальної діяльності, операції і способи навчальної діяльності, ефективно слухання, стилі слухання, зворотний зв'язок, міжособистісне спілкуванні, спосіб дії, способи навчальної діяльності, здатність до навчання, продуктивність навчальної діяльності, навченість.

Завдання до самопідготовки

1. Опрацюйте теоретичні питання. Розкрийте зміст основних понять з теми.

Методичний практикум

1. Наведіть на прикладах, як пов'язані між собою спосіб дії і способи навчальної діяльності (репродуктивні, проблемно-творчі, дослідницько-пошукові).

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6

Врахування основних механізмів навчання (2 год.)

Теоретичні питання

1. Механізми навчання.
2. Постановка педагогом навчальних завдань (задач).
3. Зворотний зв'язок. Рефлексія вчителя і учнів.
4. Підкріплення.
5. Врахування основних механізмів навчання.

Література

1. Основи професійної освіти : підручник / М. В. Руденко, Р. А. Калениченко, Г. В. Капосльоз, Г. Л. Корчова. – Київ : КНУБА, 2018. – 615 с.

2. Євтух М. Б. Педагогічна психологія : підручник / М. Б. Євтух, Е. В. Лузік, Н. В. Ладогубець, Т. В. Ільїна. – Київ : КондорВидавництво, 2015. – 420 с.

3. Сергеєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасєка О. В. Педагогічна психологія : навч. посіб. – Київ : Центр учбової літератури, 2019. – 168 с.

4. Кутішенко В. П. Вікова та педагогічна психологія: навч. посіб. – Київ : Центр навчальної літератури, 2019. – 128 с.

5. Загальна психологія : навчальний посібник / За заг. ред. Р. А. Калениченка, О. Г. Льовкіної, І. О. Петухової. – Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2020. – 554 с.

6. Психологія особистості : навчальний посібник / укладачі Петухова І. О., Калениченко Р. А., Льовкіна О. Г. та ін. – Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2021. – 338 с.

Основні поняття

Механізми навчання, навчальні завдання, зворотний зв'язок, рефлексія вчителя і учнів, підкріплення

Завдання до самопідготовки

1. Опрацюйте теоретичні питання. Розкрийте зміст основних понять з теми.

Методичний практикум

1. Наведіть приклади постановки педагогом навчальних завдань (задач).

2. Покажіть на прикладах, як має відбуватися врахування основних механізмів навчання.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 7

Критерії визначення видів навчання. Особливості для фахівця з ПНМ, ПНК, ПНБіЗв (2 год.)

Теоретичні питання

1. Формування розумових дій і орієнтувальна основа діяльності.

2. Типи навчання (навчання, результатом якого є виконавча частина способу дії).

3. Навчання, продуктом якого є власне орієнтування учня у виконавчій частині дії.

4. Навчання, продуктом якого є власне орієнтування учня, що забезпечує високий рівень аналізу ним завдання.

5. Критерії визначення видів навчання.

Література

1. Основи професійної освіти : підручник / М. В. Руденко, Р. А. Калениченко, Г. В. Капосльоз, Г. Л. Корчова. – Київ : КНУБА, 2018. – 615 с.

2. Євтух М. Б. Педагогічна психологія : підручник / М. Б. Євтух, Е. В. Лузік, Н. В. Ладогубець, Т. В. Ільїна. – Київ : КондорВидавництво, 2015. – 420 с.

3. Сергєєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасека О. В. Педагогічна психологія : навч. посіб. – Київ : Центр учбової літератури, 2019. – 168 с.

4. Кутішенко В. П. Вікова та педагогічна психологія: навч. посіб. – Київ : Центр навчальної літератури, 2019. – 128 с.

5. Загальна психологія : навчальний посібник / За заг. ред. Р. А. Калениченка, О. Г. Льовкіної, І. О. Петухової. – Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2020. – 554 с.

6. Психологія особистості : навчальний посібник / укладачі Петухова І. О., Калениченко Р. А., Льовкіна О. Г. та ін. – Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2021. – 338 с.

Основні поняття

Формування розумових дій, орієнтувальна основа діяльності, типи навчання, навчання, продуктом якого є виконавча частина способу дії, навчання, продуктом якого є власне орієнтування учня у виконавчій частині дії, навчання, продуктом якого є власне орієнтування учня, що забезпечує високий рівень аналізу ним завдання.

Завдання до самопідготовки

1. Опрацюйте теоретичні питання. Розкрийте зміст основних понять із теми.

2. Назвіть критерії визначення видів навчання.

Методичний практикум

1. Покажіть, чим відрізняються:

- навчання, результатом якого є виконавча частина способу дії;

- навчання, продуктом якого є власне орієнтування учня у виконавчій частині дії;
- навчання, продуктом якого є власне орієнтування учня, що забезпечує високий рівень аналізу ним завдання.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 8

Різновиди проблемних ситуацій (2 год.)

Теоретичні питання

1. Проблемна ситуація.
2. Різновиди проблемних ситуацій.
3. Етапи інтелектуальної діяльності.
4. Рівні проведення проблемних уроків.

Література

1. Основи професійної освіти : підручник / М. В. Руденко, Р. А. Калениченко, Г. В. Капосльоз, Г. Л. Корчова. – Київ : КНУБА, 2018. – 615 с.
2. Євтух М. Б. Педагогічна психологія : підручник / М. Б. Євтух, Е. В. Лузік, Н. В. Ладогубець, Т. В. Ільїна. – Київ : КондорВидавництво, 2015. – 420 с.
3. Сергеєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасєка О. В. Педагогічна психологія : навч. посіб. – Київ : Центр учбової літератури, 2019. – 168 с.
4. Кутішенко В. П. Вікова та педагогічна психологія: навч. посіб. – Київ : Центр навчальної літератури, 2019. – 128 с.
5. Загальна психологія : навчальний посібник / За заг. ред. Р. А. Калениченка, О. Г. Льовкіної, І. О. Петухової. – Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2020. – 554 с.
6. Психологія особистості : навчальний посібник / укладачі Петухова І. О., Калениченко Р. А., Льовкіна О. Г. та ін. – Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2021. – 338 с.

Основні поняття

Проблемна ситуація, різновиди проблемних ситуацій, етапи інтелектуальної діяльності, проблемні уроки, рівні проведення проблемних уроків.

Завдання до самопідготовки

1. Опрацюйте теоретичні питання. Розкрийте зміст основних понять із теми.
2. Проаналізуйте різновиди проблемних ситуацій.

Методичний практикум

1. Покажіть на прикладах, чим відрізняються різні рівні проведення проблемних занять.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 9

Системи навчального програмування.

Особливості для фахівця з ПНМ, ПНК, ПНБіЗв (2 год.)

Теоретичні питання

1. Принципи програмованого навчання.
2. Системи навчального програмування.
3. Лінійне програмування.
4. Розгалужене програмування.
5. Змішане програмування.
6. Врахування керівником психологічних закономірностей прийняття індивідуальних та колегіальних управлінських рішень як умова забезпечення їх ефективності.

Література

1. Основи професійної освіти : підручник / М. В. Руденко, Р. А. Калениченко, Г. В. Капосльоз, Г. Л. Корчова. – Київ : КНУБА, 2018. – 615 с.
2. Євтух М. Б. Педагогічна психологія : підручник / М. Б. Євтух, Е. В. Лузік, Н. В. Ладогубець, Т. В. Ільїна. – Київ : КондорВидавництво, 2015. – 420 с.
3. Сергеєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасєка О. В. Педагогічна психологія : навч. посіб. – Київ : Центр учбової літератури, 2019. – 168 с.
4. Кутішенко В. П. Вікова та педагогічна психологія: навч. посіб. – Київ : Центр навчальної літератури, 2019. – 128 с.
5. Загальна психологія : навчальний посібник / За заг. ред. Р. А. Калениченка, О. Г. Льовкіної, І. О. Петухової. – Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2020. – 554 с.
6. Психологія особистості : навчальний посібник / укладачі

Петухова І. О., Калениченко Р. А., Льовкіна О. Г. та ін. – Ірпінь :
Університет державної фіскальної служби України, 2021. – 338 с.

Основні поняття

Програмоване навчання, принципи програмованого навчання, системи навчального програмування, лінійне програмування, розгалужене програмування, змішане програмування, психологічні закономірності прийняття індивідуальних і колегіальних управлінських рішень.

Завдання для самопідготовки

1. Для виконання самостійної роботи із цієї теми потрібно розкрити принципи програмованого навчання та системи навчального програмування.
2. Дайте характеристику лінійному, розгалуженому та змішаному програмуванню.

Методичний практикум

1. Проаналізуйте, як керівник повинен врахувати психологічні закономірності прийняття індивідуальних і колегіальних управлінських рішень як умову забезпечення їх ефективності.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 10

**Різні види навчання, застосування яких на практиці зумовлене змістом навчального предмету, обставинами навчального процесу.
Особливості для фахівця з ПНМ, ПНК, ПНБіЗв (2 год.)**

Теоретичні питання

1. Алгоритм із психологічного погляду.
2. Прийоми розв'язання того самого завдання різними учнями.
3. Алгоритмізоване навчання як програмоване навчання за Л. Ланді.
4. Різні види навчання, застосування яких на практиці зумовлене змістом навчального предмету, обставинами навчального процесу.

Література

1. Основи професійної освіти : підручник / М. В. Руденко, Р. А. Калениченко, Г. В. Капосльоз, Г. Л. Корчова. – Київ : КНУБА, 2018. – 615 с.

2. Євтух М. Б. Педагогічна психологія : підручник / М. Б. Євтух, Е. В. Лузік, Н. В. Ладогубець, Т. В. Ільїна. – Київ : КондорВидавництво, 2015. – 420 с.

3. Сергеєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасєка О. В. Педагогічна психологія : навч. посіб. – Київ : Центр учбової літератури, 2019. – 168 с.

4. Кутішенко В. П. Вікова та педагогічна психологія: навч. посіб. – Київ : Центр навчальної літератури, 2019. – 128 с.

5. Загальна психологія : навчальний посібник / За заг. ред. Р. А. Калениченка, О. Г. Льовкіної, І. О. Петухової. – Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2020. – 554 с.

6. Психологія особистості : навчальний посібник / укладачі Петухова І. О., Калениченко Р. А., Льовкіна О. Г. та ін. – Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2021. – 338 с.

Основні поняття

Алгоритм, прийоми розв'язання завдання, алгоритмізоване навчання, програмоване навчання за Л. Ланді, різні види навчання за змістом навчального предмету, обставинами навчального процесу.

Завдання для самопідготовки

1. Для виконання самостійної роботи із цієї теми потрібно розкрити питання заняття з використанням прикладів управління організаціями (письмово).

Методичний практикум

1. Проаналізуйте переваги та недоліки основних стилів керівництва.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 11

Психологічні особливості засвоєння учнями наукових понять.

Особливості для фахівця з ПНМ, ПНК, ПНБіЗв (2 год.)

Теоретичні питання

1. Психологічні особливості засвоєння учнями знань.
2. Психологічні компоненти засвоєння знань.
3. Навчальна взаємодія.
4. Етапи процесу засвоєння.
5. Основні характеристики засвоєння.

6. Психологічні особливості засвоєння учнями наукових понять.

Література

1. Основи професійної освіти : підручник / М. В. Руденко, Р. А. Калениченко, Г. В. Капосльоз, Г. Л. Корчова. – Київ : КНУБА, 2018. – 615 с.
2. Євтух М. Б. Педагогічна психологія : підручник / М. Б. Євтух, Е. В. Лузік, Н. В. Ладогубець, Т. В. Ільїна. – Київ : КондорВидавництво, 2015. – 420 с.
3. Сергеєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасєка О. В. Педагогічна психологія : навч. посіб. – Київ : Центр учбової літератури, 2019. – 168 с.
4. Кутішенко В. П. Вікова та педагогічна психологія: навч. посіб. – Київ : Центр навчальної літератури, 2019. – 128 с.
5. Загальна психологія : навчальний посібник / За заг. ред. Р. А. Калениченка, О. Г. Льовкіної, І. О. Петухової. – Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2020. – 554 с.
6. Психологія особистості : навчальний посібник / укладачі Петухова І. О., Калениченко Р. А., Льовкіна О. Г. та ін. – Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2021. – 338 с.

Основні поняття

Засвоєння знань, засвоєння учнями знань, психологічні компоненти засвоєння знань, навчальна взаємодія, етапи процесу засвоєння, характеристики засвоєння, засвоєння учнями наукових понять.

Завдання до самопідготовки

1. Опрацюйте теоретичні питання. Розкрийте зміст основних понять із теми.
2. Поясніть психологічні компоненти засвоєння знань.

Методичний практикум

1. Розкрийте у чому полягає специфіка кожного етапу засвоєння знань (письмово, використовуючи приклади).

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 12

Психологічні умови формування навичок Научіння умінням. Умови для вироблення, формування і закріплення навичок. Особливості для фахівця з ПНМ, ПНК, ПНБіЗв (2 год.)

Теоретичні питання

1. Уміння як системне утворення.
2. Знання як основа вміння.
3. Научіння умінням.
4. Формування вмінь.
5. Психологічні умови формування навичок.
6. Етапи розвитку навички Трансфер (перенесення) позитивний вплив раніше виробленої навички на наступну. Інтерференція – негативний вплив раніше виробленої навички.
7. Умови для вироблення, формування і закріплення навичок.

Література

1. Основи професійної освіти : підручник / М. В. Руденко, Р. А. Калениченко, Г. В. Капосльоз, Г. Л. Корчова. – Київ : КНУБА, 2018. – 615 с.
2. Євтух М. Б. Педагогічна психологія : підручник / М. Б. Євтух, Е. В. Лузік, Н. В. Ладогубець, Т. В. Ільїна. – Київ : КондорВидавництво, 2015. – 420 с.
3. Сергеєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасєка О. В. Педагогічна психологія : навч. посіб. – Київ : Центр учбової літератури, 2019. – 168 с.
4. Кутішенко В. П. Вікова та педагогічна психологія: навч. посіб. – Київ : Центр навчальної літератури, 2019. – 128 с.
5. Загальна психологія : навчальний посібник / За заг. ред. Р. А. Калениченка, О. Г. Льовкіної, І. О. Петухової. – Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2020. – 554 с.
6. Психологія особистості : навчальний посібник / укладачі Петухова І. О., Калениченко Р. А., Льовкіна О. Г. та ін. – Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2021. – 338 с.

Основні поняття

Уміння, уміння як системне утворення, знання, знання як основа вміння, научіння, научіння умінням, формування вмінь, формування навичок, розвиток навички, трансфер (перенесення), інтерференція, закріплення навичок.

Завдання до самопідготовки

1. Опрацюйте теоретичні питання. Розкрийте зміст основних понять з теми.
2. Поясніть психологічні компоненти розвитку навички.

Методичний практикум

1. Розкрийте, у чому полягає специфіка кожного етапу розвитку навички (письмово, використовуючи приклади).

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 13

Різновиди виховних впливів.

Варіанти смислових бар'єрів (2 год.)

Теоретичні питання

1. Принципи виховання.
2. Спонукальна сфера особистості.
3. Цілі виховання і завдання педагога.
4. Сутність критеріїв вихованості та виховного впливу.
5. Показники вихованості.
6. Виховний вплив.
7. Різновиди виховних впливів.
8. Психологічні передумови ефективного виховного впливу.
9. Варіанти смислових бар'єрів.

Література

1. Основи професійної освіти : підручник / М. В. Руденко, Р. А. Калениченко, Г. В. Капосльоз, Г. Л. Корчова. – Київ : КНУБА, 2018. – 615 с.
2. Євтух М. Б. Педагогічна психологія : підручник / М. Б. Євтух, Е. В. Лузік, Н. В. Ладогубець, Т. В. Ільїна. – Київ : КондорВидавництво, 2015. – 420 с.
3. Сергєєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасека О. В. Педагогічна психологія : навч. посіб. – Київ : Центр учбової літератури, 2019. – 168 с.
4. Кутішенко В. П. Вікова та педагогічна психологія: навч. посіб. – Київ : Центр навчальної літератури, 2019. – 128 с.
5. Загальна психологія : навчальний посібник / За заг. ред. Р. А. Калениченка, О. Г. Льовкіної, І. О. Петухової. – Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2020. – 554 с.

6. Психологія особистості : навчальний посібник / укладачі Петухова І. О., Калениченко Р. А., Льовкіна О. Г. та ін. – Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2021. – 338 с.

Основні поняття

Принципи виховання, спонукальна сфера особистості, завдання педагога, цілі виховання, критерії вихованості, показники вихованості, виховний вплив, різновиди виховних впливів, смислові бар'єри.

Завдання до самопідготовки

1. Опрацюйте теоретичні питання. Розкрийте зміст основних понять із теми.
2. Охарактеризуйте основні принципи виховання.
3. Сформулюйте завдання педагога (письмово).
4. Сформулюйте цілі виховання (письмово).

Методичний практикум

1. Наведіть критерії показники вихованості.
2. Які є різновиди виховних впливів?
3. Проаналізуйте сутність критеріїв вихованості і виховного впливу.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 14

Психологічні впливи і стратегії у вихованні та основи організації самовиховання і перевиховання (2 год.)

Теоретичні питання

1. Стратегії виховних впливів.
2. Психологічні основи організації самовиховання.
3. Психологічні способи самопізнання.
4. Форми самовиховання.
5. Умови самовиховання.
6. Психологія перевиховання.
7. Групи важковиховуваних підлітків.

Література

1. Основи професійної освіти : підручник / М. В. Руденко, Р. А. Калениченко, Г. В. Капосльоз, Г. Л. Корчова. – Київ : КНУБА, 2018. – 615 с.

2. Євтух М. Б. Педагогічна психологія : підручник / М. Б. Євтух, Е. В. Лузік, Н. В. Ладогубець, Т. В. Ільїна. – Київ : КондорВидавництво, 2015. – 420 с.

3. Сергеєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасєка О. В. Педагогічна психологія : навч. посіб. – Київ : Центр учбової літератури, 2019. – 168 с.

4. Кутішенко В. П. Вікова та педагогічна психологія: навч. посіб. – Київ : Центр навчальної літератури, 2019. – 128 с.

5. Загальна психологія : навчальний посібник / За заг. ред. Р. А. Калениченка, О. Г. Льовкіної, І. О. Петухової. – Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2020. – 554 с.

6. Психологія особистості : навчальний посібник / укладачі Петухова І. О., Калениченко Р. А., Льовкіна О. Г. та ін. – Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2021. – 338 с.

Основні поняття

Виховний вплив, самовиховання, організація самовиховання, самопізнання, способи самопізнання, форми самовиховання, умови самовиховання, перевиховання, важковиховувані підлітки, управління конфліктами, шляхи попередження конфліктів, складові алгоритму розв'язання конфлікту.

Завдання до самопідготовки

1. Опрацюйте теоретичні питання. Розкрийте зміст основних понять із теми.
2. Поясніть психологічні основи організації самовиховання.
3. Поясніть, які є психологічні способи самопізнання.
4. Розкрийте основні форми та умови самовиховання.

Методичний практикум

1. Поясніть на прикладах, які виділяють групи важковиховуваних школярів.
2. Поясніть на прикладах, які основні психологічні умови забезпечать успішне перевиховання.
3. Охарактеризуйте основні позиції вихователя щодо вихованця.
4. Поясніть, які завдання вчителя в організації виховного оточення.
5. Поясніть, які психологічні умови сприяють встановленню доброзичливих стосунків вчителя з класом.

6. Поясніть, чому громадська думка класу є важливим чинником виховання.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 15

**Мотиви, які обумовлюють педагогічну діяльність: зовнішні (престижність роботи в певній освітній установі, оплата праці, мотив досягнення) і внутрішні (орієнтація на процес і результат своєї діяльності, особистісне і професійне зростання, самоактуалізації).
Особливості для фахівця з ПНМ, ПНК і ПНБіЗв (2 год.)**

Теоретичні питання

1. Предмет діяльності вчителя.
2. Структура педагогічної діяльності.
3. Зміст діяльності вчителя. Предмет педагогічної діяльності.
4. Засоби педагогічної діяльності.
5. Способи передавання соціально-культурного досвіду.
6. Мотиви, які обумовлюють педагогічну діяльність: зовнішні (престижність роботи в певній освітній установі, оплата праці, мотив досягнення) і внутрішні (орієнтація на процес і результат своєї діяльності, особистісне і професійне зростання, самоактуалізації, результат педагогічної діяльності).
7. Етапи педагогічної діяльності.

Література

11. Основи професійної освіти : підручник / М. В. Руденко, Р. А. Калениченко, Г. В. Капосльоз, Г. Л. Корчова. – Київ : КНУБА, 2018. – 615 с.
2. Євтух М. Б. Педагогічна психологія : підручник / М. Б. Євтух, Е. В. Лузік, Н. В. Ладогубець, Т. В. Ільїна. – Київ : КондорВидавництво, 2015. – 420 с.
3. Сергеєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасека О. В. Педагогічна психологія : навч. посіб. – Київ : Центр учбової літератури, 2019. – 168 с.
4. Кутішенко В. П. Вікова та педагогічна психологія: навч. посіб. – Київ : Центр навчальної літератури, 2019. – 128 с.
5. Загальна психологія : навчальний посібник / За заг. ред. Р. А. Калениченка, О. Г. Льовкіної, І. О. Петухової. – Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2020. – 554 с.

6. Психологія особистості : навчальний посібник / укладачі Петухова І. О., Калениченко Р. А., Льовкіна О. Г. та ін. – Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2021. – 338 с.

Основні поняття

Діяльність вчителя, педагогічна діяльність, засоби педагогічної діяльності, способи передавання соціально-культурного досвіду, мотиви, які обумовлюють педагогічну діяльність, престижність роботи в певній освітній установі, оплата праці, мотив досягнення, орієнтація на процес і результат своєї діяльності, особистісне і професійне зростання, самоактуалізації, результат педагогічної діяльності, етапи педагогічної діяльності.

Завдання для самопідготовки

1. Для виконання самостійної роботи із цієї теми потрібно розкрити предмет, зміст і структуру педагогічної діяльності (письмово).

Методичний практикум

1. Проаналізуйте переваги та недоліки різних засобів педагогічної діяльності.

2. Охарактеризуйте основні мотиви, які обумовлюють педагогічну діяльність.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 16

Стадії, діяльності. Особливості для фахівця з ПНМ, який проходить взаємодія педагога та учня. Рівні продуктивності педагогічної діяльності (2 год.)

Теоретичні питання

1. Основні суб'єктні характеристики педагога.

2. Спрямованість особистості (основні потреби, інтереси, життєві цілі), духовний потенціал.

3. Рівень загальних і педагогічних здібностей і професійна компетентність.

4. Психологічна компетентність (професійна самосвідомість, самопізнання, саморозвиток, здатність протидіяти синдрому емоційного вигорання, психофізичному виснаженню).

5. Основні ознаки синдрому емоційного вигорання.

6. Стадії, які проходить взаємодія педагога та учня.
7. Рівні продуктивності педагогічної діяльності.

Література

1. Основи професійної освіти : підручник / М. В. Руденко, Р. А. Калениченко, Г. В. Капосльоз, Г. Л. Корчова. – Київ : КНУБА, 2018. – 615 с.
2. Євтух М. Б. Педагогічна психологія : підручник / М. Б. Євтух, Е. В. Лузік, Н. В. Ладогубець, Т. В. Ільїна. – Київ : КондорВидавництво, 2015. – 420 с.
3. Сергеєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасєка О. В. Педагогічна психологія : навч. посіб. – Київ : Центр учбової літератури, 2019. – 168 с.
4. Кутішенко В. П. Вікова та педагогічна психологія: навч. посіб. – Київ : Центр навчальної літератури, 2019. – 128 с.
5. Загальна психологія : навчальний посібник / За заг. ред. Р. А. Калениченка, О. Г. Льовкіної, І. О. Петухової. – Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2020. – 554 с.
6. Психологія особистості : навчальний посібник / укладачі Петухова І. О., Калениченко Р. А., Льовкіна О. Г. та ін. – Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2021. – 338 с.

Основні поняття

Характеристики педагога, суб'єктні характеристики педагога, спрямованість особистості, основні потреби, інтереси, життєві цілі, духовний потенціал, педагогічні здібності і професійна компетентність, психологічна компетентність, синдром емоційного вигорання, взаємодія педагога та учня, рівні продуктивності педагогічної діяльності.

Завдання для самопідготовки

1. Для виконання самостійної роботи із цієї теми потрібно розкрити, якими є основні суб'єктні психологічні характеристики педагога (письмово).
2. Які основні ознаки синдрому емоційного вигорання?

Методичний практикум

1. Проаналізуйте особливості стадій, які проходить взаємодія педагога та учня.
2. Охарактеризуйте рівні продуктивності педагогічної діяльності.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 17

Педагогічна рефлексія. Педагогічна спостережливість. Особливості для фахівця з ПНМ, ПНК, ПНБіЗв (2 год.)

Теоретичні питання

1. Рівні педагогічних здібностей (перцептивно-рефлексивний і проєктивний).
2. Система педагогічних здібностей (дидактичні, академічні, гностичні, конструктивні, перцептивні, мовні, комунікативні, експресивні, організаторські, сугестивні, прогностичні).
3. Педагогічна рефлексія.
4. Педагогічна спостережливість.

Література

1. Основи професійної освіти : підручник / М. В. Руденко, Р. А. Калениченко, Г. В. Капосльоз, Г. Л. Корчова. – Київ : КНУБА, 2018. – 615 с.
2. Євтух М. Б. Педагогічна психологія : підручник / М. Б. Євтух, Е. В. Лузік, Н. В. Ладогубець, Т. В. Ільїна. – Київ : КондорВидавництво, 2015. – 420 с.
3. Сергеєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасека О. В. Педагогічна психологія : навч. посіб. – Київ : Центр учбової літератури, 2019. – 168 с.
4. Кутішенко В. П. Вікова та педагогічна психологія: навч. посіб. – Київ : Центр навчальної літератури, 2019. – 128 с.
5. Загальна психологія : навчальний посібник / За заг. ред. Р. А. Калениченка, О. Г. Льовкіної, І. О. Петухової. – Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2020. – 554 с.
6. Психологія особистості : навчальний посібник / укладачі Петухова І. О., Калениченко Р. А., Льовкіна О. Г. та ін. – Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2021. – 338 с.

Основні поняття

Педагогічні здібності, перцептивно-рефлексивний і проєктивний рівні педагогічних здібностей, система педагогічних здібностей, педагогічна рефлексія, педагогічна спостережливість.

Завдання до самопідготовки

1. Опрацюйте теоретичні питання. Розкрийте зміст основних понять із теми.
2. Поясніть основні складові системи педагогічних здібностей.

Методичний практикум

1. Розкрийте, як повинен проходити процес педагогічної рефлексії (на прикладах письмово).

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 18

**Стилі діяльності педагогів. Емоційно-імпровізаційний.
Інтелектуально-імпровізаційний. Інтелектуально-методичний.
Особливості для фахівця з ПНМ, ПНК, ПНБіЗв (2 год.)**

Теоретичні питання

1. Педагогічна майстерність – оволодіння педагогом кращими зразками, еталонами та рівнем педагогічної діяльності, педагогічного спілкування, професійної поведінки, що забезпечує високі результати навченості, вихованості й розвитку учнів.

2. Рівні педагогічної майстерності (високий, середній, низький). Стиль педагогічної діяльності.

3. Динамічні характеристики стилю: гнучкість – консерватизм; імпульсивність – обережність; стійкість – нестійкість; емоційне ставлення до учнів; наявність – відсутність особистісної тривожності; наявність – відсутність рефлексивності.

4. Стилі діяльності педагогів. Емоційно-імпровізаційний. Інтелектуально-імпровізаційний. Інтелектуально-методичний.

Література

1. Основи професійної освіти : підручник / М. В. Руденко, Р. А. Калениченко, Г. В. Капосльоз, Г. Л. Корчова. – Київ : КНУБА, 2018. – 615 с.

2. Євтух М. Б. Педагогічна психологія : підручник / М. Б. Євтух, Е. В. Лузік, Н. В. Ладогубець, Т. В. Ільїна. – Київ : КондорВидавництво, 2015. – 420 с.

3. Сергеєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасека О. В. Педагогічна психологія : навч. посіб. – Київ : Центр учбової літератури, 2019. – 168 с.

4. Кутішенко В. П. Вікова та педагогічна психологія: навч. посіб. – Київ : Центр навчальної літератури, 2019. – 128 с.

5. Загальна психологія : навчальний посібник / За заг. ред. Р. А. Калениченка, О. Г. Льовкіної, І. О. Петухової. – Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2020. – 554 с.

6. Психологія особистості : навчальний посібник / укладачі Петухова І. О., Калениченко Р. А., Льовкіна О. Г. та ін. – Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2021. – 338 с.

Основні поняття

Педагогічна майстерність, рівні педагогічної майстерності, стиль педагогічної діяльності, динамічні характеристики стилю, емоційно-імпровізаційний стиль діяльності педагога, інтелектуально-імпровізаційний стиль діяльності педагога, інтелектуально-методичний стиль діяльності педагога.

Завдання до самопідготовки

1. Опрацюйте теоретичні питання. Розкрийте зміст основних понять із теми.
2. Охарактеризуйте основні рівні педагогічної майстерності.
3. Дайте визначення стилів діяльності педагогів за способом управління за К. Левіним (письмово).
4. З'ясуйте, від чого залежить авторитет учителя в учнівському колективі.
5. Які труднощі виникають в адаптації молодого вчителя до професійної діяльності?

Методичний практикум

1. З'ясуйте відмінність професії типу «людина – людина» від професій інших типів.
2. Проаналізуйте динамічні характеристики стилю педагогічної діяльності (письмово з прикладами).
3. Які стилі діяльності педагогів найпоширеніші в педагогічній практиці? Дайте їм характеристику письмово.
4. Визначте соціально-психологічні бар'єри, що заважають ефективній взаємодії між вчителем і учнями.
5. Розкрийте основні типи помилкового авторитету вчителя.
6. Чи є стресостійкість значущою рисою особистості вчителя? Обґрунтуйте свою відповідь (письмово).

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 19

Основні психологічні характеристики професійної відповідності (придатності) педагога: схильність (придатність), готовність і включеність (2 год.)

Теоретичні питання

1. Психологічні характеристики професійної відповідності (придатності) педагога.
2. Схильність (придатність) педагога до професійної діяльності.
3. Готовність педагога до професійної діяльності в сучасних умовах.
4. Включеність педагога у професійну діяльність.

Література

1. Основи професійної освіти : підручник / М. В. Руденко, Р. А. Калениченко, Г. В. Капосльоз, Г. Л. Корчова. – Київ : КНУБА, 2018. – 615 с.
2. Євтух М. Б. Педагогічна психологія : підручник / М. Б. Євтух, Е. В. Лузік, Н. В. Ладогубець, Т. В. Ільїна. – Київ : КондорВидавництво, 2015. – 420 с.
3. Сергеєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасєка О. В. Педагогічна психологія : навч. посіб. – Київ : Центр учбової літератури, 2019. – 168 с.
4. Кутішенко В. П. Вікова та педагогічна психологія: навч. посіб. – Київ : Центр навчальної літератури, 2019. – 128 с.
5. Загальна психологія : навчальний посібник / За заг. ред. Р. А. Калениченка, О. Г. Льовкіної, І. О. Петухової. – Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2020. – 554 с.
6. Психологія особистості : навчальний посібник / укладачі Петухова І. О., Калениченко Р. А., Льовкіна О. Г. та ін. – Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2021. – 338 с.

Основні поняття

Педагогічна психологія, галузь психології, розвиток, виховання, школяр, навчання, освітній процес, педагогічна діяльність, принципи педагогічної психології, потреби працівників, проблеми і завдання педагогічної психології.

Завдання до самопідготовки

1. Опрацюйте теоретичні питання. Розкрийте зміст основних понять із теми.

2. У чому полягають особливості професійної відповідності (придатності) педагога?

3. Поясніть, що таке схильність (придатність) педагога до професійної діяльності?

4. Поясніть, що характеризує готовність педагога до професійної діяльності в сучасних умовах.

5. Охарактеризуйте особливості включеності педагога у професійну діяльність.

6. Які методи дослідження використовують під час вивчення професійної відповідності (придатності) педагога?

7. Чим відрізняється предмет педагогічної діяльності від предмета інших видів діяльності?

Методичний практикум

1. Охарактеризуйте основні ознаки наукового психологічного дослідження професійної відповідності (придатності) педагога в педагогічній психології.

2. Проаналізуйте, які основні методологічні проблеми доводиться розв'язувати дослідникові під час дослідження готовності педагога до професійної діяльності в сучасних умовах?

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 20

Психологічний портрет вчителя. Узагальнена професіограма вчителя. Психологічна стійкість вчителя (2 год.)

Теоретичні питання

1. Психологічний портрет вчителя.
2. Професіограма вчителя.
3. Психологічна стійкість вчителя.

Література

1. Основи професійної освіти : підручник / М. В. Руденко, Р. А. Калениченко, Г. В. Капосльоз, Г. Л. Корчова. – Київ : КНУБА, 2018. – 615 с.

2. Євтух М. Б. Педагогічна психологія : підручник / М. Б. Євтух, Е. В. Лузік, Н. В. Ладогубець, Т. В. Ільїна. – Київ : КондорВидавництво, 2015. – 420 с.

3. Сергєєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасєка О. В.

Педагогічна психологія : навч. посіб. – Київ : Центр учбової літератури, 2019. – 168 с.

4. Кутішенко В. П. Вікова та педагогічна психологія: навч. посіб. – Київ : Центр навчальної літератури, 2019. – 128 с.

5. Загальна психологія : навчальний посібник / За заг. ред. Р. А. Калениченка, О. Г. Льовкіної, І. О. Петухової. – Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2020. – 554 с.

6. Психологія особистості : навчальний посібник / укладачі Петухова І. О., Калениченко Р. А., Льовкіна О. Г. та ін. – Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2021. – 338 с.

Основні поняття

Педагогічна психологія, галузь психології, розвиток, виховання, школяр, навчання, освітній процес, педагогічна діяльність, принципи педагогічної психології, потреби працівників, проблеми і завдання педагогічної психології.

Завдання до самопідготовки

1. Опрацюйте теоретичні питання. Розкрийте зміст основних понять із теми.
2. У чому полягають особливості професіограми вчителя?
3. У чому полягають особливості психограми вчителя?
4. Охарактеризуйте основні принципи наукового вивчення психологічної стійкості вчителя.

Методичний практикум

1. Охарактеризуйте основні ознаки психічного вигорання вчителя.
2. Проаналізуйте, які і чому саме основні психологічні якості існують у професіограмі вчителя.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ РОБІТ (РЕФЕРАТІВ)

Вимоги до змісту реферату

Під час аналізу змісту реферату кафедра звертає увагу на використання автором нових досягнень науки, передового інноваційного педагогічного досвіду, переконливість і достовірність наведених фактів, обґрунтованість висновків і узагальнень, коректність використання наукової літератури, науково-практичну цінність роботи. Хоча розробка реферату не передбачає результату, який є вкладом в науку, проте нові дані, факти, думки, новації, інновації, своєрідна їх інтерпретація і несхожа на попередні систематизація повинні в роботі бути.

У рефераті потрібно обґрунтувати актуальність, викласти історію питання, інтерпретувати дані досліджень, які проводилися вченими (або особисто автором), проаналізувати літературні джерела. Іноді під час розроблення теми штучно «притягують» такий матеріал, який має другорядне значення або і зовсім не потрібен для цієї конкретної роботи. Матеріал слід висвітлювати ґрунтовно, логічно, але уникати зайвих відступів, дрібних, нехарактерних фактів.

Робота повинна завершитися чіткими й конкретними висновками. При цьому потрібно звертати увагу на оформлення роботи згідно з Держстандартом, її грамотність, правильний запис використаної літератури, цитат і посилань на джерела. Студенті працюють під керівництвом викладача кафедри.

Вибір теми і складання плану реферату

Першим, дуже відповідальним кроком є вибір студентами теми реферату, яка повинна відповідати сучасному стану розвитку педагогічної теорії та практики, відповідати програмі навчальної дисципліни, потребам освітнього процесу у ВНЗ. Кафедра пропонує студентам тематику рефератів. Слід виходити також із того, що студенті повинні дати згоду на розробку запропонованої їм теми. Старости груп складають списки, де вказують: номер групи, прізвище та ініціали студента, назву теми і подають їх на кафедру. Студент може просити дозволу на власну тему, яка викликає в нього інтерес. Недоцільно вибирати теми, які добре і всебічно висвітлені в літературних джерелах. Їх важко доповнити новими думками, фактами. У цьому випадку виклад змісту роботи може звестися до звичайного копіювання (компіляції).

Нова, маловивчена тема відкриває більше можливостей для прояву самостійності й виявлення творчих здібностей студента. Після вибору і схвалення теми роботи студент розробляє графік її виконання. Він передбачає такі етапи:

I) вибір теми реферату, з'ясування ступеня її досліджуваності в літературі;

II) підбір літератури, складання бібліографічного списку;

III) вивчення літератури та інших джерел;

IV) написання роботи;

V) подання роботи викладачеві;

VI) захист реферату.

Після ознайомлення із загальною і спеціальною літературою складається попередній варіант плану роботи. У міру накопичення матеріалу та його систематизації план удосконалюється й корегується. Після завершення підготовчої роботи складається його остаточний варіант.

Структура роботи передбачає такий вигляд: зміст, вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел, додатки (за потреби).

Після складання графіка, вивчення літературних та інших джерел рекомендується розробити план роботи, який може обговорюватися з викладачем.

Форма плану може бути різною. Зазвичай він передбачає вступ, основну частину, висновки і список використаної літератури. Можна вмістити також і додатки.

У вступі розкриваються актуальність і важливість теми, висвітлюються вихідні методологічні положення, які визначають підхід до теми, дається історіографія і характеристика джерел для того, щоб виявити ступінь дослідження теми, аспекти, які потребують вивчення.

Вступ дає загальне уявлення про роботу і має містити такі основні моменти:

а) обґрунтування теми;

б) актуальність вибраної теми, ступінь її досліджуваності;

в) визначення мети та завдань роботи, виділення кола питань, які слід розглянути для найповнішого розкриття теми;

г) стислий огляд літератури та інших джерел.

Основна частина роботи присвячується розгортанню центральної ідеї і розв'язанню означених у вступі завдань.

Змістом реферату можуть бути:

– аналіз актуальних проблем педагогіки вищої школи за спеціальністю (інформатика, металознавство, тощо), освітніх або психолого-педагогічних проблем;

– аналіз і характеристика наявних проблем у педагогіці вищої школи;

– аналіз комплексу науково-методичних проблем та явищ теорії та практики педагогіки вищої школи (власного досвіду, досвіду досвідчених колег).

Основна частина роботи складається з двох-чотирьох параграфів, поділених на підрозділи (параграф має містити понад 2 підрозділи). Кожний параграф має висвітлювати самостійне питання поставленої проблеми, підрозділ – окрему частину цього питання. Надзвичайно важливим є збереження логічного зв'язку між параграфами (підрозділами в параграфі) і послідовність переходу від одного параграфа до іншого. Зміст параграфів і підрозділів має відповідати їхній назві, закінчуватися стислими висновками.

Робота завершується загальними висновками. Вони мають бути чіткими, місткими й короткими за формою. Нових фактичних даних, теоретичних положень у цій частині подавати не слід, доречно підкреслити перспективу розвитку проблеми в освітній практиці, а також запропонувати власні практичні рекомендації. Висновки констатують ступінь реалізації мети і завдань, які були визначені у вступі, а також теоретичну цінність виконаної роботи.

Оформлення роботи

Допускається оформлення реферату в рукописному або надрукованому варіантах. Приблизний обсяг реферату – 25–35 сторінок тексту комп'ютерного друку.

Стандартний лист, набраний на комп'ютері, має до 30 рядків, надрукованих з інтервалом 1,5 на одному боці (розмір шрифту 14 пунктів). Довжина кожного рядка – 62–66 знаків, новий абзац починається з відступу не менше ніж 15 мм. Лист має такі поля: верхній — не менше ніж 20 мм, нижній – 20 мм, правий – 15 мм, лівий – 25 мм.

Вписувати в текст окремі іншомовні слова, формули чи умовні позначення можна пастою, чорнилом лише чорного кольору.

Друкарські помилки, описки, які виявилися після написання реферату, можна виправляти підчищенням або зафарбовуванням коректором і нанесенням правильного тексту. Допускається наявність не більше двох виправлень на одній сторінці.

Текст основної частини реферату поділяють на параграфи та підрозділи.

Параграф не слід починати з нової сторінки. Заголовки структурних частин реферату, а саме «Зміст», «Вступ», «Основна частина», «Список використаних джерел», «Додатки» (за потреби), друкуються з нової сторінки, з вирівнюванням по центру й виділенням жирним шрифтом.

Заголовки параграфів і підрозділів друкуються маленькими літерами (крім першої великої) з абзацу, крапку в кінці заголовку не ставлять. Відстань між заголовком і текстом має становити 2 інтервали.

Не допускається розміщення назви параграфа або підрозділу в нижній частині сторінки, якщо далі подається лише рядок тексту.

Нумерацію сторінок подають арабськими цифрами у правому нижньому куті без крапки. Титульний аркуш вважається за першу сторінку, але нумерація на ньому не проставляється. Наступні сторінки нумерують починаючи з другої.

Такі структурні частини проекту, як зміст, вступ, основна частина, висновки, перелік використаних літературних джерел, додатки, не мають порядкового номера.

Номер параграфа позначають арабською цифрою з крапкою, а після цього в цьому ж рядку друкують його назву.

Підрозділи нумеруються в межах розділу: «1.1., 1.2. тощо», тобто перший та другий підрозділ першого параграфа, причому крапка проставляється і між цифрами, і після останньої, а далі в тому ж рядку подається назва підрозділу.

Робота відкривається титульним листом, на якому послідовно вказується: назва університету, факультету, кафедра, тема роботи, прізвище, ім'я, по батькові студента, спеціальність, номер навчальної групи, посада, вчений ступінь і вчене звання викладача, місто і рік написання роботи.

За титульним листом розміщується зміст роботи, у якому послідовно вказується вступ (без номера), назви параграфів і підрозділів (з відповідною нумерацією), висновки (без номера), список використаних джерел (без номера), додатки (без номера). Навпроти кожного елемента змісту зазначаються номери сторінок його розташування у змісті реферату.

Важливу інформаційну роль у тексті роботи відіграє бібліографічний апарат – посилання на джерела й літературу, а також список джерел.

Кожне висловлювання, положення, статистичний матеріал, які цитуються, слід обов'язково підтвердити посиланням на джерела.

Для того щоб грамотно оформити посилання, студентам потрібно дотримуватися таких положень.

Під час написання реферату посилання на джерела дають змогу відшукати документи й перевірити достовірність відомостей про цитування документа, надають необхідну інформацію щодо нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг. Посилатися бажано на останні видання публікацій.

Посилання в тексті реферату на джерела слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, «... у працях [1–7]...».

Коли в тексті реферату потрібно зробити посилання на складову частину чи конкретні сторінки відповідного джерела, можна наводити

посилання у виносках, при цьому номер посилання має відповідати його бібліографічному опису за переліком посилань.

Приклад: цитата в тексті: «...незважаючи на пріоритетне значення мовних каналів зв'язку між діловими партнерами, ні в якому разі не можна ігнорувати найбільші канали передачі інформації [6, с. 84]».

Відповідний опис у переліку посилань:

5. Мічуда Ю. П. Сфера фізичної культури і спорту в умовах ринку. Закономірності функціонування та розвитку. Київ: Олімп. л-ра, 2007. 216 с.

Бібліографічний опис складають безпосередньо за друкованим твором або виписують із каталогів і бібліографічних покажчиків повністю без пропусків будь-яких елементів, скорочення назв і т. ін. При цьому враховують відповідність бібліографічного опису вимогам чинного міжнародного стандарту ГОСТ 7.1-84, за винятком вимог Изм. N8 4 (ІПС № 2 2001). Завдяки цьому можна уникнути повторних перевірок, вставок пропущених відомостей.

Джерела можна розміщувати одним із таких способів: у порядку появи посилань у тексті, в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків, у хронологічному порядку.

Відомості про джерела, включені до списку, потрібно давати відповідно до вимог міжнародних і державного стандартів з обов'язковим наведенням назв праць.

Приклади бібліографічного опису та оформлення посилань, запису джерел у списку використаної літератури

1. Козирев М. П. Політична психологія: навч. посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 648 с.

2. Філософія і психологія публічної влади: монографія / В. Б. Дзюндзюк, Б. В. Дзюндзюк, О. І. Козлов, О. В. Котуков та ін.; за заг. ред. В. Б. Дзюндзюка. Харків: Вид-во «Магістр», 2015. 392 с.

3. Олійник Ю. С. Порівняльний аналіз виникнення та подальшого розвитку тестування у деяких країнах світу [Електронний ресурс] // URL: http://www.rusnauka.com/12_kpsn_2010/Pedagogica/63601.doc.htm.

ТЕМАТИКА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ (РЕФЕРАТИВ)

1. Уявленням про розвиток і виховання людини, які існували в давньому світі.
2. Становлення педагогічної психології у другій половині XIX ст.
3. Особливості виникнення і розвитку педагогічної психології в Україні.
4. Методологічні засади педагогічної психології Г. Костюка.
5. Особливості розвитку педагогічної психології в Україні на сучасному етапі.
6. Навіювання та релаксація у педагогічній техніці. Особливості для фахівця з ПНМ.
7. Умови управління емоційним станом педагога.
8. Типи та види навчальної мотивації. Особливості для фахівця з ПНМ.
9. Основні види соціальних мотивів навчання.
10. Роль навчальних впливів у структурі методів викладання.
11. Психологічні вимоги до методів навчання.
12. Основні механізми навчання і в чому полягає їх суть.
13. Особливості, що простежуються в різних типах навчання.
14. Сутність проблемних педагогічних ситуацій та визначення їх типів.
15. Чому у створенні проблемних ситуацій слід дотримуватися принципу послідовності?
16. Специфіка кожного етапу засвоєння знань.
17. Показники сформованості учня як суб'єкта навчальної діяльності.
18. Як відбувається виховання у процесі спілкування?
19. Основні критерії і показники вихованості дитини.
20. Види виховних впливів.
21. Характеристика зовнішніх умов ефективного виховного процесу.
22. Психологічні основи ефективного виховного впливу.
23. Чому в доборі методів виховання педагог має враховувати індивідуальність учня? Особливості для фахівця з ПНМ.
24. Суть педагогічного керівництва процесом самовиховання школярів.
25. Психологічні аспекти прийняття педагогічних рішень. Особливості для фахівця з ПНМ.
26. Основні психологічні умови, які забезпечать успішне перевиховання.

27. Основні позиції вихователя щодо вихованця. Особливості для фахівця з ПНМ.
28. Завдання вчителя в організації виховного оточення. Особливості для фахівця з ПНМ.
29. Які психологічні умови сприяють встановленню доброзичливих стосунків вчителя з класом?
30. Громадська думка класу як важливий чинник виховання.
31. Соціально-психологічні проблеми адаптації учнів і вчителів у кризових умовах.
32. Особливості дистанційного навчання школярів.
33. Особливості організації самовиховання на самоізоляції.

ПЕРЕЛІК ТИПОВИХ ПИТАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ «ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ»

1. Педагогічна психологія як наукова і навчальна дисципліна.
2. Загальна характеристика становлення педагогічної психології як науки.
3. Психологічні особливості учіння і наuczіння.
4. Загальні психологічні особливості навчальної діяльності.
5. Психологічна характеристика навчальних дій, операцій і способів навчальної діяльності.
6. Основні механізмами навчання.
7. Психологічна характеристика типів навчання.
8. Психологічна характеристика видів навчання. Проблемне навчання.
9. Психологічна характеристика видів навчання. Програмоване навчання.
10. Психологічна характеристика видів навчання. Алгоритмізоване навчання.
11. Психологія засвоєння і розуміння знань і понять.
12. Психологічні засади формування умінь і навичок.
13. Завдання виховання особистості. Сутність критеріїв вихованості і виховного впливу.
14. Психологічні впливи і стратегії у вихованні та основи організації самовиховання і перевиховання.
15. Загальна характеристика педагогічної освіти. Психологічна характеристика функцій педагогічної діяльності.

16. Психологічна структура педагогічної діяльності. Формальні психологічні характеристики педагогічної діяльності.
17. Педагог як суб'єкт педагогічної діяльності. Суб'єкт-суб'єктна взаємодія в педагогічній діяльності.
18. Педагогічні здібності.
19. Психологічна характеристика педагогічної майстерності і стилів педагогічної діяльності.
20. Уявлення про розвиток і виховання людини, які існували в давньому світі.
21. Становлення педагогічної психології у другій половині XIX ст.
22. Особливості виникнення і розвитку педагогічної психології в Україні.
23. Методологічні засади педагогічної психології Г. Костюка.
24. Особливості розвитку педагогічної психології в Україні на сучасному етапі.
25. Навіювання та релаксація у педагогічній техніці.
26. Умови управління емоційним станом педагога.
27. Типи та види навчальної мотивації.
28. Основні види соціальних мотивів навчання.
29. Роль навчальних впливів у структурі методів викладання.
30. Психологічні вимоги до методів навчання.
31. Основні механізми навчання і в чому полягає їх суть.
32. Особливості, що простежуються в різних типах навчання.
33. Сутність проблемних педагогічних ситуацій та визначення їх типів.
34. Чому у створенні проблемних ситуацій слід дотримуватися принципу послідовності?
35. Специфіка кожного етапу засвоєння знань.
36. Показники сформованості учня як суб'єкта навчальної діяльності.
37. Як відбувається виховання у процесі спілкування?
38. Основні критерії і показники вихованості дитини.
39. Види виховних впливів.
40. Характеристика зовнішніх умов ефективного виховного процесу.
41. Відмінність професії типу «людина – людина» від професій інших типів.
42. Які індивідуальні властивості (задатки) забезпечують схильність людини до педагогічної діяльності, її готовність і включеність у неї?
43. Психологічна готовність педагогів до педагогічної діяльності.
44. Чим можна пояснити включення мотиву влади до структури мотивації педагогічної діяльності?

45. Переконання як основний спосіб комунікативного впливу педагога.
46. Навіювання та релаксація у педагогічній техніці.
47. Умови управління емоційним станом педагога.
48. Психологічні засади виникнення конфліктів у педагогічному процесі.
49. Динаміка педагогічних конфліктних ситуацій.
50. Умови управління педагогічними конфліктами.
51. Основні суб'єктні властивості педагога.
52. Складові педагогічних здібностей.
53. Рівні педагогічної майстерності.
54. Чим різняться стилі діяльності і стилі поведінки?
55. Які існують основні стилі педагогічної діяльності залежно від її характеру?
56. Основні психологічні проблеми в підготовці до педагогічної діяльності.
57. Складові педагогічної професійної діяльності.
58. Психологічні проблеми керівництва учнівським (студентським) колективом.
59. Сутність професійної спрямованості особистості вчителя.
60. Я-концепція вчителя.
61. Основні функції діяльності вчителя.
62. Особливості педагогічного мислення.
63. З якими проблемами стикається педагог, взаємодіючи із соціальним оточенням?
64. Які труднощі виникають в адаптації молодого вчителя до професійної діяльності?
65. Соціально-психологічні бар'єри, що заважають ефективній взаємодії між вчителем і учнями.
66. У чому виявляється професійна деформація вчителя?
67. Типи адаптації вчителя до змісту педагогічної діяльності.
68. Неформальний авторитет особистості педагога.
69. Комунікативні здібності і вміння інженера-педагога.
70. Від чого залежить авторитет учителя в учнівському колективі?
71. Труднощі й особливості адаптації вчителя до учнівського колективу.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Підручники:

1. Основи професійної освіти : підручник / М. В. Руденко, Р. А. Калениченко, Г. В. Капосльоз, Г. Л. Корчова. – Київ : КНУБА, 2018. – 615 с.
2. Євтух М. Б. Педагогічна психологія : підручник / М. Б. Євтух, Е. В. Лузік, Н. В. Ладогубець, Т. В. Ільїна. – Київ : Кондор-Видавництво, 2015. – 420 с.

Навчальні посібники:

1. Кутішенко В. П. Вікова та педагогічна психологія : навч. посіб. – Київ : Центр навчальної літератури, 2019. – 128 с.
2. Сергеєнкова О. П. Педагогічна психологія : навч. посіб. – Київ : Центр навчальної літератури, 2016. – 168 с.
3. Сергеєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасека О. В. Педагогічна психологія : навч. посіб. – Київ : Центр навчальної літератури, 2019. – 168 с.
4. Токарева Н. М. Шамне А. В. Вікова та педагогічна психологія : навчальний посібник [для студентів вищих навчальних закладів] / Н. М. Токарева, А. В. Шамне. – Київ, 2017 – 548 с.
5. Загальна психологія : навчальний посібник / За заг. ред. Р. А. Калениченка, О. Г. Льовкіної, І. О. Петухової. – Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2020. – 554 с.
6. Психологія особистості : навчальний посібник / укладачі Петухова І. О., Калениченко Р. А., Льовкіна О. Г. та ін. – Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2021. – 338 с.

Методичні роботи:

1. Педагогічна психологія : методичні вказівки до вивчення курсу / уклад. Р. А. Калениченко. – Київ : КНУБА, 2018. – 46 с.

Інформаційні ресурси:

1. Обов'язково <http://library.knuba.edu.ua/>
2. <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=1310>
3. Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти : наказ МОН України від 21.11.2019 № 1460. – <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/015-Profosvita-bakalavr.pdf>.

Навчально-методичне видання

ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ

Методичні вказівки
до вивчення освітньої компоненти
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 015 «Професійна освіта»,
спеціалізацій (освітніх програм)
015.31 «Професійна освіта» (Будівництво та зварювання),
015.34 «Професійна освіта («Машинобудування»),
015.39 «Професійна освіта («Комп'ютерні технології»)

Укладач **Калениченко** Руслан Арсенович

Випусковий редактор *Т. В. Івченко*
Комп'ютерне верстання *Л. В. Лабунець*

Підписано до друку 14.01.2025. Формат 60 x 84_{1/16}
Ум. друк. арк. 2,56. Обл.-вид. арк. 2,75.
Електронний документ. Вид. № 172/III-24

Видавець і виготовлювач:
Київський національний університет будівництва і архітектури
Проспект Повітряних Сил, 31, Київ, Україна, 03037

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів
видавничої справи ДК № 808 від 13.02.2002

